

Kansaisesta tutkimuksesta¹⁾

Kansainen tutkimus on keskustelun arvoinen asia. Onko sellaista tutkimusta ylipäätään olemassa? Vastaus on KYLLÄ! Nyt myös KANSA sekä TUTKII että TOIMII. Jännittävä kehitys on käynnissä. Aloitteet ovat ehkä vähemmän keskusjohtoista kuin ne, mistä tämä lehti²⁾ normaalisti kirjoittaa — mutta tähän on vain sanottava, ettei kansanvalistustyötä voi eikä saa hallinnoida ulkoapäin. Liikehdintä on mahdollista sen tarvitsematta johtaa kapinaan, väittää artikkelin kirjoittaja.

Jotakin uutta?

Kuvitelma ”kansaisesta tutkimuksesta” ei ole uusi ilmiö. Gruntvigilla oli ajatus yliopiston ja kansanopistojen kytkemisestä toisiinsa — vaan eipä kukaan ole kuitenkaan nostanut ajatusta esille.

1898 perustettiin Tanskan kansanyliopistoyhdistys. Ajatusta ajoivat sen ajan sosiaalifilantrooppisesti suuntautuneet akateemiset piirit. He olivat myös 1882 Studentersamfundetin työläisille suunnatun iltaopetuksen takana. Perustavana ajatuksena oli väestön kasvattaminen ja valistaminen tutkimukseen.

Tämä ajatteluperinne tutkimuksen ja pedagogiikan yhteenkuuluvuudesta, kuten tulemme näkemään, esiintyy jälleen modernissa käsityksessä ”kansaisesta tutkimuksesta”. Kysymys on kaiken kaikkiaan siitä, että tuon ajan käsitys, ”että kansa voi valistaa itseään, itsestään ja itse (at et folk kan ny oplyse sig selv, om sig selv og af sig selv)” — lyö nyt läpi kuvitelmana siitä, että kansa voi myös *tutkia* itse, itseään, itsessään ja itseään varten (forske on sig selv, af sig selv, i sig selv og for sig selv). Näin kysymys kansaisesta tutkimuksesta ei ole kysymys vain välittämisestä, yksinkertaistamisesta — siis siitä, että kansa on kohteena tai vastaanottajana. Vaan kysymys on osallistumisesta kaikilla tasoilla: ts. osallistumisesta ongelmanasetteluun, metodin kehittämiseen ja valintaan, analysoimiseen, koodaukseen ja erityisesti koodausten purkuun (tulkintaan) sekä tutkimustulosten käyttöön. Mutta ennen kuin syvennymme asiaan, voi olla aiheellista selvittää

Miksi kiinnostus kansaiseen tutkimukseen on kasvamassa?

Etuliitettä ”kansan” käytetään tanskan kielessä useissa sadoissa yhteyksissä. Hyvin useissa tilanteissa sitä käytetään tuhlailevasti, toivottavasti ei ole kuitenkaan kehitettäessä teorioita kansaisesta tutkimuksesta. Tässä on joitakin postulaatteja, joihin törmää vastattaessa otsikon kysymykseen.

Koska tiedon määrä kasvaa niin räjähdysmäisesti ja tiedotusvälineiden kehitys vaikuttaa niin voimakkaasti, että kansaa varten on kehitettävä osallistavia menetelmiä ja kontrollin mahdollisuuksia.

Koska joukko akateemisia tutkimusalueita on kriisissä, lisätynä joukolla alueita etabloituneen tutkimuksen ulkopuolella (ympäristö, lääketiede, yhteiskuntatieteet).

Koska kansansivistystyö itse on kriisissä siinä mielessä, ettei se saavuta laajoja väestöryhmiä ja koska sen sisältö ja muoto pääasiassa on harmitonta ja ilman yhteiskunnallisesti vitallisia kohteita (ruumis, kortinpelu, kielet, vaatteet, ravinto...).

Koska monopolisoitunut teollisuus ja tilaustutkimus tuottaa tuloksia, jotka vaativat laajaa alaista vastatoimintaa (tiedonvälitys, ympäristö, kemia, energia, sodat, ravintoaineet...).

Koska Tanskan eduskunta aikuiskasvatusohjelmassaan valmistelelee vapaa-aikalainsäädännön uudistuksia. Vuosittaiset avustukset kokeilu- ja kehitystyölle pelkästään tällä alueella on noin 20 miljoonaa kruunua (n. 12 milj. mk.).

Koska on tarvetta kehittää menetelmiä, jotka saavat ”kansan” kohottamaan itseorganisoitumistaan. Toisaalta julkisen sektorin kasvulle on pantu piste, ja toisaalta valtavia väestöryhmiä on vapautunut sosiaalisten ja koulutuksellisten instituutioiden kontrollin ulkopuolelle.

1) Sana ”kansainen” on Niilo Liakan 1800-luvun lopulla tekemä suomenos Grundtvigin viljelemästä sanasta ”folkelig” — erotukseksi kansallisesta ja kansanomaisesta, jotka eivät ole samalla tavoin koko kansan, ja sen eri osapuolten yhteiselle potentiaalille avoimia käsitteitä. (käänt. huom.)

2) Artikkelin julkaistu Uddannelsen-lehden numerossa 4/1987.

Koska akateemisessa maailmassa on työttömyyttä, joka kanavoi voimia ja kiinnostusta.

Koska, koska...

On toisin sanoen varoja, tutkijoita, kohderymiä, kriisejä eri systeemeissä, mahdollisuus vapaa-aikalain rakenteelliseen muuttamiseen ja lisääntyvää kiinnostusta kansansivistyksen alueella. Tähän liittyy sekin, että olemme nyt saaneet varsinaisen keskuksen kansanvalistustyön kokeilu- ja kehitystyötä varten ja myös pohjoismaisella tasolla ollaan liikkeellä; Ruotsissa on jo useita vuosia tehty tutkimus- ja kehitystyötä tällä alueella.

Mitä kansainen tutkimus sitten on?

Rakkaalla lapsella voi olla monta nimeä. Sellaisia synonyymejä käytetään kuin "vastatutkimus",

"amatööritutkimus", "paljasjalkatutkimus", "ruohonjuuritutkimus", "käyttötutkimus"...

Jotkut väittävät, että yhtäläisyysmerkki voidaan asettaa myös "kansanvalistukselle", toiset taas esittävät sen olevan

- problematisoivaa yhdennystutkimusta
- avoin tiedonhankintaprosessi, jossa amatöörit (= kansa) ja akateemiset kohtaavat tasavertaisin ehdoin,
- instituutioista vapaata ja "yksityistä" tutkimusta,
- tutkimusta, joka lyhentää kansan ja tutkimuksen välimatkaa päinvastoin kuin akateeminen tutkimus, joka kytketty poliittiseen ja taloudelliseen valtaan.

Määrittelyn lähteet

Niin kuin yleensä, kun on rajoitettava ja määritettävä laaja alue — tässä tapauksessa esimerkiksi suhde akateemiseen ja teolliseen tutkimukseen — voi olla eduksi käyttää kuvaavia määritteitä tai "piirteitä". Ratkaisevasti uusi piirret nyt näkemissämme tendenseissä liittyy vanhaan keskusteluun tutkimuksen "subjektiobjekti -suhteesta". Kansaisessa tutkimuksessa itse osallistujat käsitetään nimittäin toimivina "subjekteina" tai kansatutkijoina (medforskere). Se asettaa vaatimusten koko tutkimusprosessiin osallistumisesta ennen kuin tulokset esitetään laajemmalle kiinnostuneiden piirille.

Kansainen tutkimus on siksi käyttötutkimusta (anvendt forskning), jossa kehitetään edelleen eräitä poliittisesta toimintatutkimuksesta tuntemiamme piirteitä. Siitä tulee tutkimustoitinnan "joukkosuuntaus", mikä edellyttää sellaisten menetelmien ja välitysmuotojen kehittämistä, joille elitistisesti leimautuva tutkimus ei laita suurempaa painoa. Toimintasuuntautuneisuus edellyttää *sinun* konkreettista osallis-

tumistasi. Tutkimuksen tulokset eivät ole vain fyysisiä asioita ja kohteita koskevien konkreettisten tosiasioiden kooste; ne koskevat myös näiden tosiasioiden vaatimuksesta. Kansaiset tutkimusprosessit ovat henkilöihin sitoutuneita.

Avoin rakenne: kaikki ovat tervetulleita, mikäli meillä vain on sama tiedonintressi. Akateemiselle tutkimukselle tunnusomaista erityiskoulutusta, laitostaustaa, stipendejä tms. ei vaadita. Poikkiteieteellisyys ja "maallikkujen" osallistuminen, antavat kansaiselle tutkimukselle "liikkeen" luonteen, mikä taas asettuu keskitettyä johtamista vastaan. Mukana ollaan puhtaasta halusta, välttämättömyyden tunteesta jne.

Edelleen on kiintoisaa, että kansaisen tutkimuksen kohdealueita ovat yhteiskunnalliset ongelmat, liittyen esimerkiksi luontoon, ympäristöön, rauhankäsymyksiin, terveyteen, hyvinvointiin, pedagogiikkaan, sukuun, historiaan jne. Työ koskettaa inhimillisiä ja elintoiminnallisia kokonaisuuksia. Kansaista tutkimusta eivät määrää voitto- tai valtaintressit, ja siksi se toimiikin usein "kaikesta huolimatta" ja arvovallaltaan vaatimattomana.

Ehkä tämä voidaan ilmaista näin: kansainen tutkimus keskittyy pikemminkin tekemään oikeita asioita kuin tekemään "jotakin" oikeaa.

Esimerkki vapaa-ajan kentältä

Pari vuotta sitten pieni joukko nuorisokouluväkeä teki aloitteen kokoamalla joukon tutkijoita nuorisokulttuurin, psykologian, naistutkimuksen jne. aloilta. Heihin liittyi nuorisokouluissa työskenteleviä ja he perustivat "kaiva missä seisot" -ryhmän, joka nyt on perustanut uusia ryhmiä useimpiin kaupunkeihin Tanskassa, erityisesti yliopistokaupunkeihin.

Eräs osa "kaivajien" toimintaa on ollut avustaa nuorisokouluja kehittämishankkeiden käynnistämisessä. Erityisesti on keskitytty pedagogisten menetelmien kehittämiseen, joihin "kansan" olisi helppoa lähteä mukaan ja jotka olisivat toimintasuuntautuneita ja resursseja vapauttavia. Tätä menetelmää kutsutaan "tulevaisuusverstaaksi".

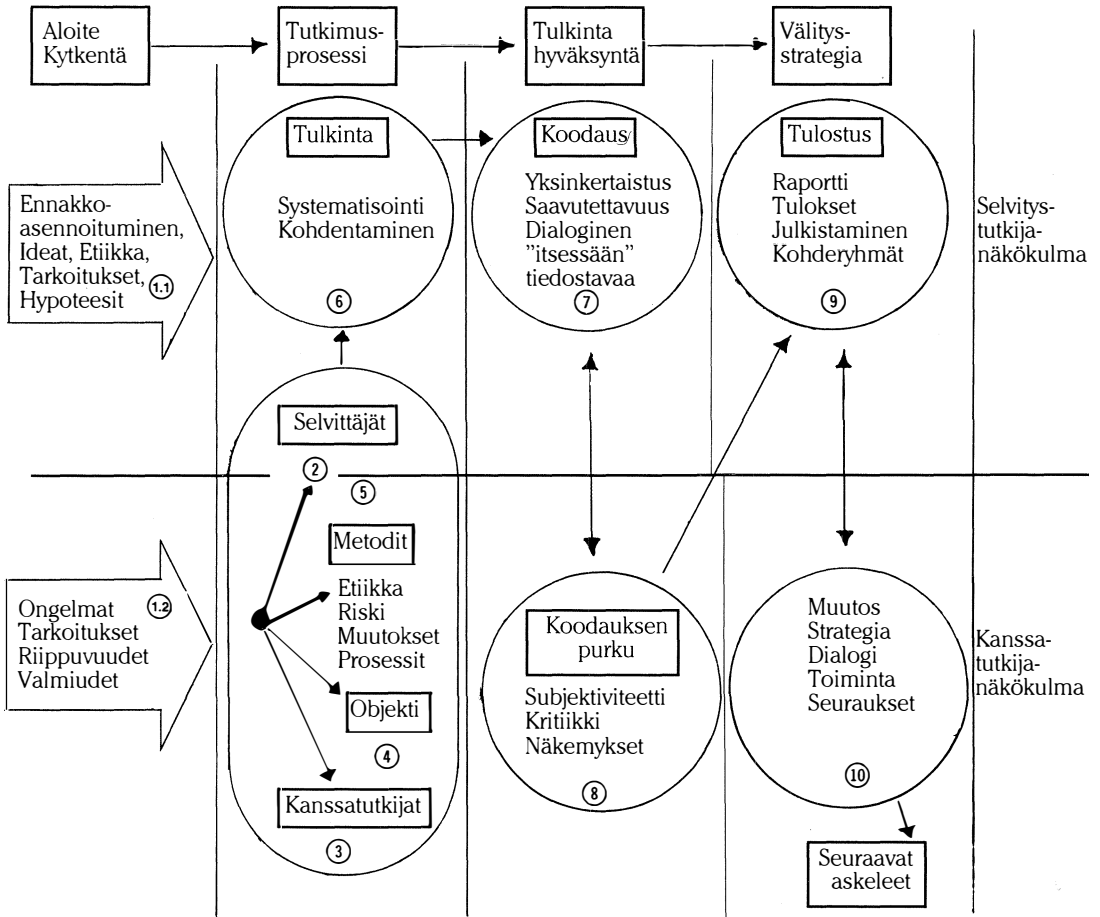
Sen lisäksi "kaivajat" ovat pitäneet kansaisen tutkimuskonferenssin Kungälvissä kesäkuussa 1985 neljän päivän seminaarina. Sen tuloksena on tässä esitettävä kehittelmämenetelmäluonnokseksi. Aiheesta keskusteltiin seikkaperäisesti myös Kööpenhaminassa viime vuoden maaliskuussa konferenssissa, jonka järjesti Nordisk Forsning for Paedagogisk Forskning.

Luonnos on kehittelmä Jan-Erik Pernemanin työstä Ruotsissa ja se perustuu Paulo Freiren sitaattiin:

”Että tutkimuksen on toimittava pedagogisena prosessina ja että pedagogisen prosessin on toimittava tutkimuksena”. Luonnokseen liitän seuraavat kommentit: Sitä luetaan vasem-

malta oikealle. Siinä on neljä vaihetta ja kaksi erilaista näkökulmaa — nimittäin ”selvitystutkijoiden” (udforskere) ja ”kanssatutkijoiden” (madforskere).

Malli: Kansaisen tutkimuksen metodikehiteelmä

Aloite — kytkentä

”Kansa” tekee aloitteen joko itse tai yhteistyössä ”asiantuntijoiden”/tutkijoiden kanssa käynnistääkseen toiminnan, joka takaa jonkun ongelma-alueen selvittämisen. On tärkeätä korostaa, että tässä yhteydessä ei ole kysymys arvovapaudesta. Osallistujilla on intressiä, suhtautumistapoja ja tarkoituksia.

Tutkimusprosessi

Nämä tarkoitukset tulevat esiin vaiheessa, jolloin selvitetään, mitä on tutkittava, millä tavoin, kuinka pitkään, millä resursseilla jne. Tässä suunnittelutilanteessa osallistujat ovat mukana yhdenvertaisesti poikkitieteellisiin tietoihin nähden. Kun selvitys, analyysi ym. saavuttaa tulkintavaiheen, ei selvitysten tekijöiden tule keskittyä vain valitsemaan, painottamaan ja

kuvaamaan tuloksia vaan harkitsemaan, kuinka se on esitettävä muille kanssatutkijoille.

Tulkinta-hyväksyntä -vaihe

Tässä tilanteessa kansaisen tutkimuksen erityispiirteet tulevat esiin. Tässä ei tapahdu sitä akateemiselle tutkimukselle tyypillistä menettelyä, että tutkija lähettää työnsä pikaisesti julkistettavaksi ennen kuin on varmistanut muiden tutkijoiden aktiivisen kritiikin ja näkemyksen. Tutkimusprosessista tulee jatkettu oppimisstrategia, kun kaikki mukana olijat osallistuvat *dialogiin* pedagogisen menettelytavan avulla. Tässä puretaan tutkimusmonopoli ja valmistaudutaan sitä seuraavaan, laajemmalle piirille suunnattuun välitysstrategiaan. Tulokset palautetaan asianosaisten arvioitaviksi niin, että ne ovat ymmärrettäviä ja kontrolloitavissa.

Välitysstrategia

Tämä on vaihe, jossa muutosesperkti on mukana. Tässä pätee Brechtin sanat Johanneksen viimeisestä puheesta — ettei riitä, että sinä itse olet mukana.

Välittäminen

Välittäminen on avainkäsite. Tulokset, tarkoitukset jne. on oltava niiden ymmärrettävissä, jotka eivät ole välittömästi olleet mukana tutkimusprosessissa tai koodauksen purkamisessa, tulkitsemisessa. Tämä asettaa vaatimuksia metodien ja ilmaisutekniikoiden monipuolisuudelle käytölle kilpaillen usein kaupallisten tuotteiden kanssa. Välitystä toteuttavaa rakennetta luonnehtii henkilöiden verkostomaiset kontaktit, dialogit, tapaamiset, kurssit, konferenssit jne., ja kaikelle kansaiselle tiedonhankinnalle onkin tunnusomaista, että keskustelulla on siinä huomattava merkitys.

Käännös Kai Vaara